

2013:14

Helsingborgs rådhus

– trappräcke i västra trapphallen

Antikvarisk medverkan, 2013

Maria Sträng

Rapport 2013:14

Helsingborgs rådhus

- trappräcke i västra trapphallen

Antikvarisk medverkan, 2013
Helsingborgs socken, 1262
Helsingborgs kommun
Skåne län

Maria Sträng

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx

www.regionmuseet.se

© 2013 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
E-rapport 2013:14

Omslagsfoto: Trapphuset efter montering av räcket, april 2013
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

Helsingborgs rådhus – trappräcke i västra trapphallen

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik och beskrivning med relevans för ärendet	5
Skyddsföreskrifter enligt KML	6
Motiv till åtgärderna	6
Utförda åtgärder	6
Avvikelse från arbetshandlingar	7
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	7
Övriga handlingar med relevans för ärendet	7
Bildbilaga	8
Skisser	10

Skånekartan med Helsingborgs kommun markerad.

Helsingborgs rådhus ligger vid Stortorget mitt i centrala Helsingborg.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Fristående trappräcken har monterats i mitten av två partier av trappan i Rådhusets västra trapphall. Utformningen har arbetats fram av House Arkitekter genom arkitekten Michael Lutterdal. Både utformningen och placeringen av räcket har föregåtts av diskussioner mellan förvaltare, brukare, arkitekt, antikvarisk medverkan och länsstyrelsen. Två alternativ togs fram, ett där räcken placeras utmed trappornas sidor och ett där räcken placeras i mitten av trapporna. Det senare alternativet förordades ur en tillgänglighetsaspekt men också av antikvariska skäl. Placeringen på sidorna bedömdes medföra en större åverkan på det kulturhistoriska värdet då de i det läget skulle skymma de ursprungliga räckena och interiören i övrigt. Även de fysiska ingreppen i den befintliga interiören kunde minimeras på det sättet.

Administrativa uppgifter

Objekt	Helsingborgs rådhus, Rådhuset 3
Socken	Helsingborgs socken
Kommun	Helsingborgs kommun
Arbetshandlingar	2011-11-30, House arkitekter genom Michael Lutterdal
Länsstyrelsens diarienummer	432-986-12 daterat 2012-01-25
Regionmuseets diarienummer	L12.20-328-11, 1262
Byggherre/beställare	Kärnfastigheter genom Jenny Mosebäck
Arkitekt	House arkitekter genom Michael Lutterdal
Entreprenör	Byggmästarna i Skåne
Underentreprenör	Åstorps svets och smide
Antikvarisk medverkan	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne genom Maria Sträng
Byggnadstid	November 2012-april 2013
Slutbesiktning	26 april 2013
Bidrag till kulturmiljövård	Nej
Rapport granskad av	Anna Rabow, Regionmuseet Kristianstad

Byggnadshistorik och beskrivning med relevans för ärendet

Rådhuset är uppfört 1892-1897 efter ritningar av stadsarkitekt Alfred Hellerström. Byggnaden är uppförd i en historiserande nygotisk arkitekturstil med influenser från såväl italiensk, nederländsk och tysk gotik. Den aktuella trapphallen utgör en central del av rådhusets interiör och är liksom exteriören uppförd i en nygotisk stil. Väggar och valvbågar är klädda med gult tegel från Skromberga. I trapphallen finns kolonner av finslipad bohustranit. Kapitälerna är utformade som växtornamentik uthuggna ur sandsten. Trapphallen är belagt med ett svartvitru-

tigt marmorgolv med trappor helt i vit marmor. Den utvändiga delen av trappan är av granit.

På en kortare sträcka i den övre delen av trappan finns de ursprungliga räckena bevarade. De är tillverkade av svartmålat smidesjärn och rikt dekorerade med växtornamentik. Räckena är placerade långt ut åt sidorna med handledare på en för dagens standard låg höjd.

I den nedre delen av den inre trappan finns senare tillkomna handledare. Enligt arkivhandlingar är de från 1995. De är tillverkade av svart plattjärn med en enkel form och är placerade i utkanten av trappan.

Skyddsföreskrifter enligt KML

Rådhuset är byggnadsminne enligt beslut daterat 1967-01-16. Motivering till beslutet är bristfällig då den lyder ”bevarar egenarten hos gången tids byggnadsskick”. En kulturhistorisk värdering av byggnaden saknas. Förutom byggnadens exteriörer ingår sessionssalen, vigselsalen och den aktuella trapphallen i skyddet. Byggnadens skyddsföreskrifter är allmänt hållna men anger att trapphallen inte får byggas om eller väsentligt förändras utan tillstånd.

Motiv till åtgärderna

Förändringen har genomförts i syfte att åtgärda enkelt avhjälpna hinder. Sedan en tid tillbaka har ett komplement till de befintliga räckena i trappan efterfrågats. Under 2011 inträffade två allvarliga incidenter till följd av fall i trappan. Ett behov av åtgärder kom då att bli än mer aktuellt. Trappan används bland annat vid större arrangemang såsom vigslar och kommunfullmäktige. Det är en förutsättning för verksamheten att trappan kan användas utan risker för fler incidenter.

Avsaknad av räcken på större delar av trappan, samt den oätkomliga placeringen och den låga höjden på befintlig handledare gör att man nu ville komplettera med bättre fungerande och säkrare trappräcken. I den översta delen av det aktuella trapploppet (mellan plan 2 och plan 3 enligt bilagd skiss) var behovet av nytt räcke mest akut. För att bevara trapphallen som en helhet har ett förslag utarbetats för även de yttre trapporna ned till gatan. Trappräckenas placering, mitt i trappans bredd, motiveras av antikvariska skäl för att göra minimalt ingrepp i den befintliga interiören.

Utförda åtgärder

Två trappräcken har monterats i två partier av trapploppet som leder från markplanet upp till plan 4 enligt bilagd skiss. Räckena har placerats i mitten av trappans bredd och är fristående. Stolparna är monterade i golvet med bultar som är fästa i en injekteringsmassa i borrarade hål.

Handledare är tillverkad av ek behandlad med oljebaserat träbets av fabrikat ZAR och kulör teak 120 naturell. Stolparna består av plattjärn, 50 x 8 mm och med en dekorativ 12 mm rundstång. Järnet är målat med svart metallfärg av fabrikat Hempel och kulör RAL 9005 blankhet 50. Närmast motsvarande NCS S 9000-N (exakt 9001-R96B) enligt Skandinaviska färginstitutets översättning.

Avvikelser från arbetshandlingar

I ansökningshandlingarna föreslås även att den yttre trappan förses med räcke. Räcke för den övre delen av den yttre trappan har tillverkats men har inte monterats. Räckets förvaras på rådhusets vind. Montering kommer att utföras efter att skador i trappan är åtgärdade.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Resultatet av åtgärden bedöms ur ett antikvariskt perspektiv som väl utfört. Åtgärderna tar hänsyn till byggnadens karaktär och kulturhistoriska värde vad gäller placeringen och utformningen av räckets. Med trappräcket kan trapphallen användas i verksamheten framöver vilket är positivt ur ett kulturhistoriskt perspektiv.

Arkitekten har låtit sig inspireras av den befintliga inredningen och utformat en specialdesignad handledare med ett eget formspråk som korresponderar väl till den ursprungliga arkitekturen i hallen. Handledaren smälter in i miljön samtidigt som den tillför ett nytt tidsdokument. Med hjälp av en god gestaltningsförmåga har man lyckats tillföra ett nytt inslag i en känslig och välbevarad miljö med mycket höga kulturhistoriska värden.

Genom att välja att placera handledare fristående i trappan kunde ingreppen i den ursprungliga interiören minimeras. Detaljutformning och infästningar har utformats i samråd med antikvarisk medverkan.

Övriga handlingar med relevans för ärendet

- 2011-11-30 Skisser, *Rådhuset Helsingborgs stad – Trappräcke Plan 2 A306:03, Sektion och detaljer A307:01*, House arkitekter genom Michael Lutterdal
- 2012-01-25 Beslut, *Montering av trapphandledare i västra trapphallen på Helsingborgs Rådhus*, Rådhuset 3, Helsingborgs kommun, Länsstyrelsen i Skåne län

Lund, 2013-05-30

Maria Sträng

Bildbilaga

Del av trappa i västra trapphallen före (ovan) och efter (nedan) montering av handledare.

Nedre delen av trappan i västra trapphallen, före (ovan) och efter (nedan t v) montering av räcke. Nedan tb detalj av nedre delen av räcketts stolpar. Stolparna är fästa med bultar i hål i golvet och i trappstegen. Bultarna är numera svartmålade liksom stolparna i övrigt.

Skisser

PLAN 3

PLAN 2

PLAN 1

MARKPLAN

SEKTION A-A GENOM TRAPPHUS

Räcket är tillverkad men inte monterad på plats. Det förvaras tills vidare på Rådhusets vind.

FORESKRIFTER
BETINGADAR AR BEHÖRIGEN PÅ ANSKAFFAT MATERIAL

BYGGFÖRETAG	HELSINGBORG
KÄRNFASTIGHETER	HOUSE
ARKITEKTER	HOUSE ARKITEKTER
TILLSTANDSHANDLING	RÅDHUSET HELSINGBORGSTAD
A	
K	
V	
B	
N	
AK	
DR	
PROJEKTANT	HELSINGBORG
11193	ML
111202	Michael Luttendahl
TRAPPBRÄCKE	SEKTION, DETALJER
1:50	1:100 / A307:01

BILD 1
BILD 2
BILD 3
BILD 4
BILD 5

BILD 1
BILD 2
BILD 3
BILD 4
BILD 5

BILD 1
BILD 2
BILD 3
BILD 4
BILD 5

BILD 1
BILD 2
BILD 3
BILD 4
BILD 5

BILD 1
BILD 2
BILD 3
BILD 4
BILD 5

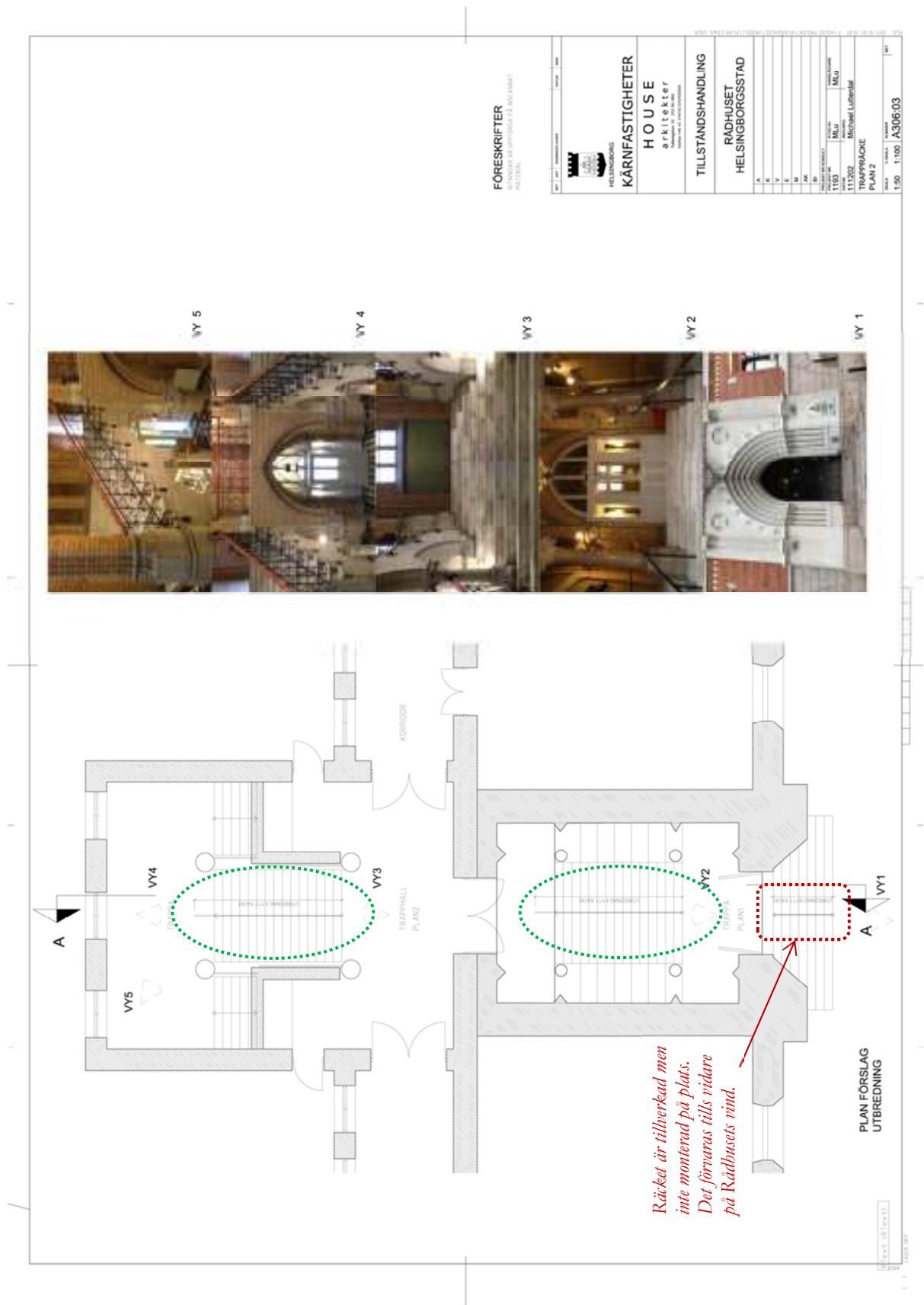
BILD 1
BILD 2
BILD 3
BILD 4
BILD 5

BILD 1
BILD 2
BILD 3
BILD 4
BILD 5

BILD 1
BILD 2
BILD 3
BILD 4
BILD 5

BILD 1
BILD 2
BILD 3
BILD 4
BILD 5

Sektion över västra trappballen med de monterade räckena markerade med grönstreckad linje. Befintliga trappbräcken har bevarats på plats. Tillståndshandling, House Arkitekter, daterad 2011-12-02.

Plan över västra trapphallen med de monterade räcken markerade med grönstreckad linje. Befintliga trappbräcken har bevarats på plats. Tillståndshandling, House Arkitekter, daterad 2011-12-02.

Regionmuseets E-rapportserie 2013

Kulturmiljö

1. Utvändig renovering av Stoby kyrka, Stoby sn, AM, Åsa Eriksson Green, 2012
2. Brösarps station, Ravlunda sn, AM, Helena Rosenberg, 2012
3. Gustav Adolfs kyrka – invändig ombyggnad, Helsingborg sn, AM, Maria Sträng, 2011-2012
4. Vittskövle kyrka – invändig ombyggnad, Vittskövle sn, AM, Jennie Björklund, 2012
5. Vattenmöllan – omläggning av östra takfallet, Brunnby sn, AM, Ingela Blomén, 2012
6. Stångby kyrka – tillgänglighetsanpassning av entré, Stångby sn, AM, Kerstin Börjesson, 2012
7. Västra Hoby kyrka – tillgänglighetsanpassning av entré, Västra Hoby sn, AM, Kerstin Börjesson, 2012
8. Håstads kyrka – tillgänglighetsanpassning av entré, Håstad sn, AM, Kerstin Börjesson, 2012
9. Tyggården, Kristianstad sn, AM, Helena Rosenberg, 2012
10. Hustoftagården, Väsby sn, AM, Anna Rabow och Heikki Ranta, 2010
11. Villa Sagan , Örkelljunga sn, AF, Helena Rosenberg, 2013
12. Norra Strö kyrka – ommålning av plåttak, Norra Strö sn, AM, Åsa Eriksson Green, 2008
13. Tobaksfröer i Skåne – Förstudie 2012. Åsa Jakobsson, 2012
14. Helsingborgs rådhus – trappräcke i västra trapphallen, Helsingborgs sn, AM, Maria Sträng, 2011

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AM- antikvarisk medverkan
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

